

Міністерство освіти і науки України
Національний еколого-натуралістичний
центр учнівської молоді

АНТОЛОГІЯ

100 років успіху

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

АНТОЛОГІЯ.

100 РОКІВ УСПІХУ

(ПРИСВЯЧЕНА 100-РІЧЧЮ ПРОФІЛЬНОЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ ТА НЕНЦ МОН УКРАЇНИ)

КИЇВ — 2025

Федір Михайлович Трескін

Трескін Ф.М.

(На посаді директора - з 1924 р. по 1933 р.)

Федір Михайлович Трескін народився у в с. Волоське Городнянського району Чернігівської губернії, за походженням дворянин.

У 1902 році Ф. М. Трескін закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Глухівського педагогічного інституту, потім навчався у Київському університеті на фізико-математичному факультеті.

З 1906 року працював у Військово-фельдшерській школі викладачем зоології. Ф. М. Трескін мав статус надвірного радника, 1917 року входив до складу Міської думи з народної освіти в Києві. Федір Михайлович Трескін був одним із засновників Київської спілки вчителів і членом правління профспілки.

З ініціативи Федора Михайловича у 1924 році створено перший гурток вчителів природничих дисциплін у м. Києві. Гуртки вчителів на той час були однією з провідних форм методичної роботи з педагогами щодо ознайомлення з природою та освоєння дослідницького методу. Про це надруковано в газеті «Вечірній Київ» від 31.12.1927 року з нагоди 25-річного ювілею педагогічної діяльності Федора Михайловича Трескіна.

Створюючи біологічну станцію, Ф. М. Трескін вже мав великий досвід педагогічної роботи. Федір Михайлович сам обрав місце для станції на

мальовничому пагорбі Пріорки – тодішній околиці Києва. Про дозвіл їздив до Харкова, який був на той час столицею України. Ф. М. Трескіну вдалося переконати працівників освіти, що необхідно відкрити позашкільний заклад біологічного профілю. І в квітні 1925 року Київська біологічна станція була відкрита, а 25 квітня 1925 року Федір Михайлович Трескін призначений директором Київської біологічної станції.

У 1926 році станція перейменована на Центральну дослідно-педагогічну агробіостанцію НКО УРСР. На посаді директора Ф. М. Трескін працював у 1925-1931 рр., з 1933 по 1936 рр.— методистом-консультантом.

У своїй діяльності Федір Михайлович значну увагу приділяв питанням створення матеріальної бази станції, оформлення кабінетів і лабораторій наочними посібниками.

Перший директор нового закладу Ф.М. Трескін зіткнувся з великими труднощами — відсутністю педагогів, які готові працювати з юними натуралістами.

Це викликало необхідність створення різних форм методичної роботи, за допомогою яких керівники гуртків могли б у найкоротші терміни оволодіти дослідницьким методом вивчення природи та новими видами діяльності з дітьми.

Спочатку це були екскурсії, консультації, виставки, організовані для вчителів гуртки з вивчення природи.

З метою поширення ідей агробіостанції велика увага приділялася проведенню екскурсій. «Я згадую... Федір Михайлович з'ясував, хто з нас цікавиться зоологією, а хто ботанікою і поділив на два гуртки. Керівником зоологічного гуртка був Марко Миколайович Шевлягін, а ботанічного — сам Федір Михайлович Трескін.

Отак почався мій шлях у біологію, яким я простую уже багато років і жодного разу не пожалкував, що обрав собі цю професію», - розповідав доктор біологічних наук, заслужений діяч науки України М. Воїнственський про своїх педагогів.

Незмінним успіхом користувалися екскурсії на водойму, ліс і лісовий розсадник, а також тематичні екскурсії, присвячені цвітінню рослин, життю птахів, різноманіттю комах, які Федір Михайлович Трескін проводив для дітей та педагогів у неділю.

Агробіостанція по крихтах накопичувала досвід роботи: педагоги обробляли краєзнавчий матеріал, розробляли методику екскурсій у природу, навчальні програми, методику масових досліджень з біології, фенології та сільського господарства.

Крім популяризації вже випробуваних прийомів сільського господарства в галузі городництва, дрібного тваринництва, птахівництва та бджільництва, проводяться дослідження, пов'язані з охороною природи: залучення птахів у сади та парки для боротьби з комахами-шкідниками, з'ясування корисних якостей дикорослих рослин та інші.

Результати свого педагогічного досвіду агробіостанція прагнула передавати вчителям, а через них у масову практику шкіл. Реалізації цієї мети сприяли заняття вчительських гуртків.

На таких заходах вчителі практично знайомилися із застосуванням дослідницького методу у школі, самі використовували цей метод, вчилися застосовувати у житті знання, отримані шляхом дослідницької роботи, планували подальшу практичну роботу у школі.

Зв'язок між слухачами гуртків та агробіостанцією не припинявся й після завершення навчання. Отримані знання вчителі застосовували в масовій

практиці, випробовуючи їх у різноманітних умовах, і надсилали на агробіостанцію звіти про виконану роботу.

Періодично вчителі запрошувалися на семінари, де обговорювалися найбільш актуальні питання. Для агробіостанції, як дослідно-педагогічної установи, підсумки практичної роботи вчителів були дуже важливими.

Для поширення досвіду багатогранної діяльності агробіостанції та становлення методичної роботи важливим був той факт, що її керівник Ф.М. Трескін у своїх публікаціях, виступах перед різноманітною аудиторією розкривав методичні аспекти роботи першого позашкільного закладу в Україні. Характеризуючи особливості організації гурткової роботи в школі, наголошував, що діяльність гуртка юннатів має організовуватись на корпоративних засадах зі школою, слід вибудовувати спільну роботу у зв'язку з її виробничим значенням. Спираючись на позитивний досвід агрономізації сільських шкіл, обстоював впровадження виробничого принципу в шкільну практику. За таких умов, вважав Ф.М. Трескін, гурток юннатів може стати для школи методичною лабораторією, де напрацьовуються нові підходи, які потім можна перенести на шкільну роботу. В такому випадку гурток буде авангардом школи.

Ф.М. Трескін У своїх промовах на конференції викладачів природознавства шкіл підвищеного типу стверджував українську школу, яка розвивалась в інших умовах і мала свою специфіку, він зміг переконати ленінградських педагогів від неправильних поглядів на викладання природознавства.

Ф.М. Трескін був палким прихильником дослідницького методу у гуртковій роботі з юннатами. Вчив дітей проводити спостереження над рослинами і тваринами, обов'язково робити записи, малюнки, вести щоденники

спостережень. Федір Михайлович сам проводив дослідження з ентомології, мав багату бібліотеку з ботаніки та зоології.

З 1934 року Ф.М. Трескін працює над створенням відділу юних натуралістів у Палаці піонерів м. Києва. Був звинувачений у контрреволюційній діяльності, ув'язнений до Лук'янівської тюрми, відбував покарання в Сибіру. У 1943 році життя Ф.М. Трескіна передчасно обірвалося. У 1993 році був реабілітований.

Педагогічна практика підтвердила життєздатність дослідницького методу вивчення природи, розробленого першим директором і педагогами агробіологічної станції юних натуралістів в перші роки її створення.

Дмитро Лаврович Сергієнко

Сергієнко Д.Л.

(На посаді директора - з 1933 р. по 1941 р., з 1946 р. по 1959 р.)

Дмитро Лаврович Сергієнко – один із фундаторів юннатівського руху в Україні та засновників Центральної дослідно-педагогічної агробіостанції. Під керівництвом Д.Л. Сергієнка станція розвивалася і досягала значних результатів у гуртковій, суспільно-корисній, дослідницькій, природоохоронній та методичній роботі.

Сергієнко Д.Л. народився 25 жовтня 1911 року в селі Водотії нині Коростишівського району Житомирської області. Батько, Сергієнко Лаврин Михайлович, загинув в 1914 році, на початку Першої світової війни. Най той час маленькому Дмитру було лише три роки.

З восьми років Д.Л. Сергієнко починає працювати: займається випасом селянської худоби на пасовищі; береться за будь-яку роботу, намагаючись чимось допомогти матері. Саме в дитинстві у майбутнього педагога зародилася любов до праці та інтерес до природи рідного краю, що зумовило подальший вибір ним напряму науково-педагогічної діяльності, пов'язаної з природничими науками. Спілкування з людьми праці, усвідомлення своєї приналежності до селян вплинуло на формування рис характеру Д.Л. Сергієнка (наполегливість, відповідальність, любов до праці) на визначення його життєвих орієнтирів і загальнолюдських цінностей.

У 1929 році юнак закінчив Водотіївську загальноосвітню школу.

Ще навчаючись в школі, Сергієнко Д.Л. працював піонервожатим у школі села Водотії (вересень 1928 — жовтень 1929). З листопада 1929 по вересень 1930 року працював учителем початкових класів в селі Черняхів Кагарлицького району на Київщині. Здібності Д.Л. Сергієнка до викладацької діяльності було помічено, і в 1930 році він був направлений на навчання до Київського педагогічного інституту, де навчався з вересня 1930 по липень 1934 року.

Навчання в інституті Сергієнко Д.Л. поєднував з роботою. З лютого по грудень 1932 року працював завідувачем сектору шкіл Київського ОК ЛКСМУ, з грудня 1932 по вересень 1933 року завідувачем сектору агітаційної роботи в Чернігівському ОК ЛКСМУ.

В 1934 році Сергієнко Д.Л. успішно закінчив навчання в інституті і отримав кваліфікацію викладача педагогіки в педагогічному технікумі.

З 1933 року педагогічна діяльність Д.Л. Сергієнка пов'язана з Центральною дослідно-педагогічною агробіостанцією: спочатку на посаді заступника директора – 1933 -1934 рр.; у 1934 році Сергієнка Д.Л. призначають на посаду директора Центральної дослідно-педагогічної агробіостанції НКО УРСР. Працюючи директором Центральної дослідно-педагогічної агробіостанції і відчуваючи потребу в більш фундаментальних знаннях з біології і основ сільського господарства, Сергієнко Д.Л. продовжує навчання на біологічному факультеті в Київському педагогічному інституті імені А.М. Горького (1936 – 1938 рр.).

Теоретичні знання, отримані в інституті, педагог застосовує на практиці під час роботи з гуртками юних натуралістів. У 30-ті роки минулого століття за редакцією Сергієнка публікуються статті та методичні матеріали серед них: «Експерсії з природознавства» (1937), «Методичні матеріали на допомогу вчителів в організації роботи гуртків юних натуралістів» (1938); «Програми гуртків юних натуралістів» (1940).

1941-1945 рр. - учасник другої світової війни, за виявлені мужність і відвагу в боях за Батьківщину Д.Л. Сергієнко відзначений бойовими нагородами.

З 1946 року Сергієнко Д.Л. відновлений на посаді директора станції юних натуралістів, де працював до березня 1959 року.

У повоєнний період Д.Л. Сергієнко спрямовував свою управлінську діяльність у більш наукове русло. Педагог прагнув надати роботі юннатів експериментально-дослідницького характеру. Він детально вивчав праці видатних вчених у галузі природничих наук. У своїх працях педагог посилався на роботи І.П. Павлова, В.В. Докучаєва, В.М. Ремесла та ін., закликав вчителів і керівників гуртків приділяти увагу питанню вивчення життя і діяльності вітчизняних вчених, читання науково-популярної літератури, перегляду

науково-популярних і художніх фільмів про життя й діяльність вчених і на конкретних прикладах показував їх патріотизм та відданість Батьківщині.

Численні наукові роботи Сергієнка присвячені питанням методики дослідницької роботи («Формування дослідницьких умінь і навиків учнів при вивченні біології в V — VIII класах» (1969). «Організовувати дослідницьку роботу учнів у кутку живої природи, на шкільній навчально-дослідній ділянці, у відділі тваринництва, екскурсії в природу, заповідники, до рибних господарств, на птахоферми», - зазначав педагог.

Окремої уваги заслуговує методична діяльність Д.Л. Сергієнка щодо природоохоронної діяльності учнівства і юннатів. Педагог радив підготовувати зимуючих птахів, виготовляти та розвішувати штучні гніздівлі, брати участь в озелененні країни. Варто також зауважити, що далеко до початку екологізації сфери сільського господарства, Д.Л. Сергієнко заперечував використання хімічних засобів захисту рослин, як таких, що шкодять довкіллю і здоров'ю людини, наполягав на впровадженні біологічних методів боротьби з шкідниками на навчально-дослідних ділянках та полях учнівських виробничих бригад, запропонував ряд екологічних заходів.

Актуальними також є розробки Д.Л. Сергієнка щодо залучення учнівства до вирощування сільськогосподарських тварин в закладах позашкільної освіти та в присадибних господарствах. Запровадження політехнічного навчання педагог вважав умовою забезпечення теоретичної і практичної підготовки учнів у галузі тваринництва за допомогою таких форм: практичні роботи на шкільній навчально-дослідній ділянці (пташник, крільчатник, пасіка) та на тваринницьких фермах; організації шефства за молодняком сільськогосподарських тварин, роботи гуртків зоолого-тваринницького профілю.

Д.Л. Сергієнко – талановитий управлінець. У 1957 році під керівництвом Дмитра Лавровича побудовано нове триповерхове приміщення станції, на її території було закладено сад із понад 50-ма сортами плодкових дерев, дендрологічний парк, парники, квітники, збудовано крільчатник і пташник, метеорологічний майданчик. Все це сприяло розвитку гуртків юних овочівників, садівників, метеорологів, кролівників, птахівників, квітникарів.

У напружений період будівництва нового корпусу станції Д.Л. Сергієнко не полишав науково-методичної роботи, педагог займався питаннями політехнічної освіти і суспільно корисної праці учнів у сільському господарстві. 1950-ті роки в житті Д.Л. Сергієнка позначилися плідною видавничою діяльністю. Друкується багато його робіт: монографії “Навчально-дослідна робота учнів та юннатів на шкільній дослідній ділянці” (1950), “Робота гуртків юних натуралістів в школі / історія, зміст і методи роботи в світлі завдань політехнічної освіти і трудового виховання” (1957), статті в збірниках і журналах “Робота піонерів та школярів з природознавства і сільського господарства під час літніх канікул” (1948), “Позакласна і позашкільна робота з мічурінської біології” (1952), “Кожній школі пришкільну ділянку” (1952), “До питань політехнічного навчання в позакласній та позашкільній роботі з біології” (1953), “Формування в учнів практичних навичок з біології” (1953), “Сільськогосподарські гуртки учнів VIII— X класів” (1957), “Суспільно корисна робота учнів у сільському господарстві” (1958) та інші.

Д.Л. Сергієнко проаналізував роботу навчально-виробничих бригад, дав визначення цій формі роботи, класифікував їх за складом та принципом створення, обґрунтував ряд рекомендацій щодо їх організації, змісту роботи. Зазначимо, що вже під час роботи в Київському університеті педагог підтримував творчі зв'язки з багатьма керівниками учнівських виробничих бригад.

Науковий напрям реалізувався у написанні в 1955 році кандидатської дисертації. З архівних джерел відомо, що в 1956 році Сергієнко Д.Л. захистив кандидатську дисертацію “Робота гуртків у школі. Історія, зміст і методи навчання у світлі завдань політехнічної освіти і практичної підготовки учнів” в Київському педагогічному інституті імені А.М. Горького і отримав наукову ступінь – кандидат педагогічних наук.

Відразу після захисту дисертації педагога запрошують на роботу в Київський ордену Леніна державний університет імені Т.Г. Шевченка. Спочатку він працює керівником педагогічної практики студентів з почасовою оплатою (з 1956-1959), а з першого березня 1959 року обіймає посаду доцента науково-методичного кабінету заочного навчання і з 1960 року, пройшовши конкурс, працює на посаді доцента кафедри педагогіки. Доцент Сергієнко Д.Л. читає лекції з педагогіки, керує педагогічною практикою студентів, приймає екзамени, здійснює керівництво дипломними роботами і роботою аспірантів.

У процесі здійснення політехнічної освіти і трудового виховання, Д.Л. Сергієнко серед форм навчання вагомого значення надавав екскурсіям. На думку педагога, у кожному навчальному предметі є багато таких питань, які найкраще та найглибше можна вивчити на екскурсіях. Д.Л. Сергієнко писав, що «навчальні та позашкільні екскурсії – важлива форма організації навчально-виховної роботи учнів, яка забезпечує наочне спостереження, вивчення навколишніх об’єктів, предметів, явищ природи, суспільного життя у їх взаємозв’язку, взаємодії. Такий характер вивчення навколишнього життя, природи, суспільства впливає на розвиток розумових здібностей учнів, розвиває активність, творчість, самостійність, виховує любов до природи, виробництва, допомагає у виборі професії». Наведені ідеї педагога, на наш погляд, доцільно застосувати під час організації екскурсій у сучасному закладі освіти.

Значна увага в педагогічній спадщині Сергієнка Д.Л. приділена дослідженню історії становлення та розвитку політехнічної освіти в сільській школі. Аналіз архівних документів свідчить, що у 1971 році Д.Л. Сергієнко захистив докторську дисертацію за темою “Ленінські принципи політехнічної освіти і трудового навчання в сільській загальноосвітній трудовій політехнічній школі УРСР (1917-1941 рр.) на матеріалах сільської школи)”. Педагог висвітлив період з 1917 по 1941 рр., тому що у 1917 році було вперше введено політехнічне навчання та нагромаджено найбільш цінний та багатий досвід у цій галузі, а верхня межа — 1941 рік, завершувала довоєнний період розвитку політехнічної освіти й трудового навчання. Він обрав характеристику історії впровадження політехнічної освіти саме в сільських школах, тому що в той час вони становили 90 відсотків загальної кількості шкіл в Україні.

Аналіз педагогічної спадщини Д.Л. Сергієнка дають підстави стверджувати, що політехнічна освіта і трудове виховання забезпечуються у процесі вивчення основ наук; на уроках трудового навчання; у позакласній роботі; у процесі суспільно-корисної праці; під час професійної орієнтації учнів; у сімейному вихованні.

Третього листопада 1972 року рішенням Вищої Атестаційної Комісії Сергієнку Дмитру Лавровичу присвоїли науковий ступінь доктора педагогічних наук. 28 травня 1976 року згідно з рішенням Вищої Атестаційної Комісії при Раді міністрів СРСР Дмитро Лаврович Сергієнко отримав вчене звання професора кафедри педагогіки (спеціальність — теорія і історія педагогіки).

Займаючись питаннями змісту політехнічної освіти і трудового виховання у середній загальноосвітній школі, Сергієнко Д.Л. узагальнив досвід кращих шкіл і розробив методику формування політехнічних знань, умінь і навичок при вивченні навчальних предметів. Цьому дослідженню присвячена його робота

“Політехнічна освіта і суспільно корисна праця – основа комуністичного виховання учнів” (1983).

Працюючи директором РСЮН більше 20 років, Д.Л. Сергієнко приділяв значну увагу питанням методичного забезпечення позашкільних закладів України, зміцненню матеріальної бази станції, розвитку позашкільної освіти в областях, розгортанню дослідницької роботи в гуртках юних натуралістів, налагодженню творчих зв'язків із вченими Академії наук України. Багато своїх праць педагог присвятив опису, аналізу досягнень юних натуралістів, і показав, як учням слід використовувати наукові здобутки (“Політехнічна освіта і трудове навчання в сільській школі” (1975). Під керівництвом Д.Л. Сергієнка РСЮН була постійним учасником ВДСГ, нагороджувалась медалями виставки: 3-ма малими золотими медалями в 1941, в 1955, в 1956, малою срібною медаллю в 1958 році.

Роки перебування Дмитра Лавровича на посаді директора станції юних натуралістів увінчалися позитивними результатами, які були помічені і відзначені урядом. За успішну працю на станції він був нагороджений багатьма грамотами та відзнаками: грамотами Міносвіти УРСР, ЦК ЛКСМУ, ЦК ВЛКСМ, значком “Відмінник народної освіти УРСР”.

З архівних джерел відомо, що не дивлячись на велике завантаження і науково-методичну діяльність, Сергієнко Д.Л. ще встигає займатися громадською роботою. Він керує редакційною секцією Науково-методичної Ради університету, працює деканом підготовчого факультету на громадських засадах, є членом центральної і республіканської Ради Всесоюзної піонерської організації ЦК ЛКСМУ, ЦК ВЛКСМ, членом педагогічної секції Республіканського товариства "Знання", секретарем міського відділення педагогічного товариства.

Науково-педагогічний та методичний спадок Д.Л. Сергієнка, його значний внесок в теорію і практику управління закладом позашкільної освіти є основною для творчого використання ідей педагога в розробці сучасної моделі управління закладом позашкільної освіти.

Іван Васильович Шекун

Іван Васильович Шекун працював на посаді директора Центральної дослідно-педагогічної агробіостанції упродовж грудня 1943 року до 1946 року.

Леонід Петрович Лемпицький

Леонід Петрович Лемпицький очолював Центральну дослідно-педагогічну агробіостанцію у 1959 році.

Любов Петрівна Манорик

(1927-2015 рр.)

Любов Петрівна Манорик народилася у 1927 році на Черкащині.

У 1948 році закінчила Уманський сільськогосподарський інститут.

З 1948 по 1950 р. працювала у Бобрицькому сільськогосподарському технікумі викладачем спеціальних дисциплін, у 1950-1951 рр. вчителем біології в Старосільській середній школі, з 1952 р. старшим науковим співробітником Центральної дослідно-педагогічної агробіостанції, заступником директора з методичної роботи.

З 1959 року призначена директором Республіканської станції юних натуралістів. Під керівництвом Л.П. Манорик створена матеріальна база станції: побудовано новий комплекс республіканського табору «Юннат», теплично-парникове господарство, зоолого-тваринницький комплекс, переобладнано кабінети і лабораторії, створена колекція сільськогосподарських культур та квітково-декоративних рослин.

Л.П. Манорик є автором багатьох навчальних програм та методичних розробок з питань дослідницької та еколого-природоохоронної роботи учнівської молоді. У співавторстві видано: «Організація і зміст роботи на шкільній навчально-дослідній ділянці» (2001), «Готуємо майбутніх майстрів сільського господарства» (1967), збірник за результатами науково-практичної конференції студентів біологічних факультетів педагогічних інститутів «Біологія – шлях у майбутнє» (2000), «Станемо врівень з Героями» (1961), «Юні друзі природи» (1985), «Виховуємо природоохоронців» (1988), «Юннатівський рух в Україні» (2001), буклет «Музей хліба» (2002) та ін.

У своїй роботі Л.П. Манорик значну увагу приділяла трудовому вихованню і природоохоронній роботі дітей та молоді; надавала великого значення проведенню дослідницької роботи за завданням вчених в учнівських

виробничих бригадах і шкільних лісництвах. З ініціативи Любові Петрівни у 1972 році було організоване наукове товариство «Пошук», створена філія МАН.

У 1983 році спільно з колективом Республіканської станції юннатів створила Музей хліба, який щорічно відвідують тисячі учнів, студентів, педагогічних працівників.

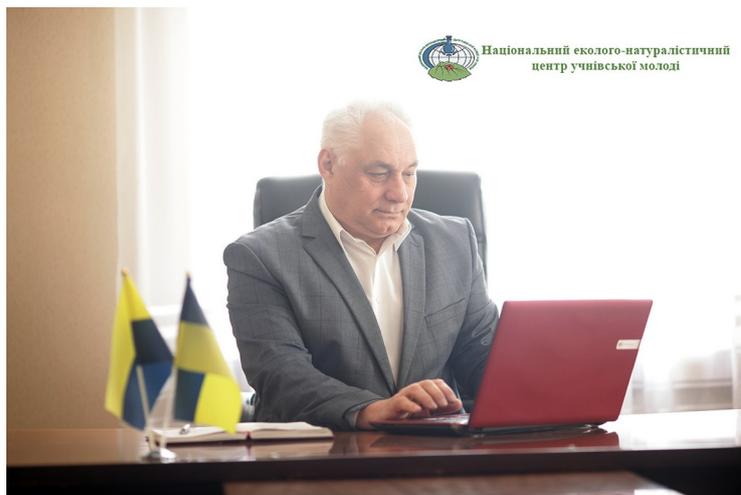
З 1992 року, працюючи на посаді методиста кафедри методики позакласної і позашкільної роботи, готувала спеціальні випуски журналу «Рідна школа», проводила курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів позашкільної освіти, проводила виробничу практику студентів педагогічних вишів.

Управлінську і методичну діяльність Л.П. Манорик протягом 30-ти років поєднувала з громадською роботою у складі президії Українського товариства охорони природи.

Під керівництвом Л.П. Манорик Республіканська станція юних натуралістів (Центральна станція юних натуралістів) за результатами діяльності була першою серед позашкільних закладів України, відзначена багатьма дипломами ВДНГ.

Діяльність Л.П. Манорик відзначена урядовими нагородами: орденами «Знак Пошани», Трудового Червоного Прапора, трьома Грамотами Президії Верховної Ради України. Любов Петрівна – заслужений вчитель України, Відмінник освіти України та СРСР.

Володимир Валентинович Вербицький

Володимир Валентинович Вербицький у 1978-1983 рр. навчався на природничо-географічному факультеті Київського державного педагогічного інституту ім. О.М. Горького, здобув кваліфікацію вчителя.

У 1983 році – начальник табору «Юннат» Республіканської станції юних натуралістів (РСЮН). Після реорганізації РСЮН в Український державний еколого-натуралістичний центр в 1992 році призначений Міністерством освіти і науки України директором Центру.

Кандидат педагогічних наук з 1996 року. Дисертацію захистив 24 травня 1996 р. у спеціалізованій раді Д. 01.32.02 Інституту педагогіки АПН України, номер диплома КН № 011066.

Доктор педагогічних наук з 2004 року. Дисертацію захистив 16 вересня 2004 р. у спеціалізованій вченій раді Д. 26.001.16 Київського національного університету імені Тараса Шевченка, номер диплома ДД № 003787.

Старший науковий співробітник Інституту проблем виховання АПН України з 2008 року рішенням Вищої атестаційної комісії України від 21 травня 2008 року, номер атестату АС № 006525.

Доцент кафедри педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка з 2008 року рішенням Атестаційної колегії від 3 липня 2008 року, номер атестату 12 ДЦ № 019393.

Професор кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова з 2014 року рішенням Атестаційної колегії від 14 лютого 2014 року, номер атестату 12 ПР № 009309.

Загальна кількість праць – 198 публікацій. П'ять наукових праць з грифом МОН. Опубліковано 6 одноосібних навчально-методичних посібників та 2 одноосібні монографії, 9 наукових статей у Scopus.

Почесні звання:

- Звання «Відмінник освіти України» (від 12.10.1993 № 15719);
- Почесне звання «Заслужений працівник народної освіти України» (від 11.03.1996 № 64);
- Почесна Грамота Верховної Ради України (від 25.12.2001 № 1093);
- Почесна Грамота Кабінету Міністрів України (від 14.11.2002 № 1706);
- Нагрудний знак «Петро Могила» (від 25.07.2007 № 605);
- Нагрудний знак «За наукові досягнення» (від 05.08.2008 № 962);
- Нагрудний знак «Антон Макаренко» (від 31.12.2008 № 1500);
- Звання «Видатний вчений світу 2007» (визнаний Міжнародним Біографічним центром, Кембридж, Англія);
- Орден «За заслуги» III ступеня – 2016 р.

Вербицький В.В. — головний редактор науково-художнього журналу для дітей та юнацтва еколого-біологічного спрямування «Паросток», газети «Юний натураліст» та всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Освітній фактор».

Член редакційної ради журналу «Рідна школа» та журналу «Біологія та хімія в сучасній школі».

Вербицький В.В. працює в науково-методичних комісіях, радах Міністерства освіти і науки України, Міністерства екології та природних ресурсів України, Державної агенції лісових ресурсів України.

В 2011 році – член науково-методичної комісії з позашкільної освіти МОН України.

З 2005 року – член ради ботанічних садів та дендропарків України.

З 2010 року – член товариства лісового та мисливського господарства України при Державній агенції лісових ресурсів України.

В 2012 році – член громадської ради Державної екологічної інспекції у м. Києві. В 2012 році – член науково-експертної ради Державної інспекції навчальних закладів України.

З 2007 р. – член Всеукраїнської ради Українського товариства охорони природи. З 2018 р. – член Громадської ради Державної служби якості освіти.

З 2018 р. – голова ГО «Спілка освітян України».

З 19.05. 2022 р. до 22.03.2023 р. — Радник Міністра освіти і науки України.

На початку повномасштабного вторгнення рф в Україну Володимир Вербицький, у період оборони Києва, був добровольцем 206 батальйону 112

бригади Територіальної оборони міста Києва та разом з колективом донатив на ЗСУ.

Олена Валентинівна Вербицька

Вербицька Олена Валентинівна, Заслужений вчитель України, методист вищої категорії Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України. Олена Валентинівна почала свою педагогічну діяльність з посади методиста Республіканської станції юних натуралістів, була вчителем Боярської середньої школи № 5, працювала понад 15 років заступником директора з навчально-виховної роботи і директором в Київській гімназії східних мов № 1. Досконало володіє знаннями з біології, екології, валеології, має глибоку науково-методичну підготовку, творчо використовує педагогічний досвід для проведення занять з вихованцями. В процесі навчання формує у вихованців науково-матеріалістичні підходи щодо вивчення закономірностей

існування людини з її неповторною природою у світі тварин, рослин, активно залучає учнів до використання як навчальних, так і природних ситуацій, урізноманітнює види робіт на заняттях на основі найновіших рекомендацій, розроблених Міністерством освіти і науки України, передовими методистами України та розробляючи навчальні програми та посібники для школи та закладів позашкільної освіти. Цікавими є:

- «Екологів-краєзнавців» для школярів 7-12 класів.
- «Методичні рекомендації по організації та проведенню еколого-натуралістичних екскурсій в природу».
- Програма «Ботанічного моніторингу в літньому навчально-оздоровчому таборі».
- Підручник для 7 класів «Біологія тварин».
- Навчально-практичний посібник інтегрованого курсу для закладів загальної середньої та позашкільної освіти «Природничі науки».
- Методичний посібник «Формування практичного розуму цілеспрямованого учня».

Вербицька Олена Валентинівна є автором наукових праць друківаних у фахових виданнях України.

Як керівник нової генерації, вона постійно опікувалася забезпеченням фундаментальної середньої гуманітарної освіти, розвитком творчого потенціалу вчителя і учня, створенням умов для їх саморозкриття і саморозвитку. У полі зору, зокрема, проблеми модернізації освітнього процесу шляхом упровадження перспективних освітніх технологій,

Олена Валентинівна виступала керівник міжнародних науково-освітніх проєктів. Вербицька О.В. – високопрофесійний методист, учитель-новатор. Вона систематично і ефективно використовує різні методи, методичні прийоми, особливо акцентуючи увагу на нетрадиційних засадах ведення занять: заняття-лекції, семінари, міні-конференції, використовуючи різноманітні методики

навчання і виховання.

Людина високої честі й гідності, вона плідно працює на розбудову України, плекає в майбутніх громадян пріоритети загальнолюдські та національні, а для своїх колег і вихованців є зразком справжнього педагога.

Вікторія Петрівна Кацурак

Вікторія Петрівна Кацурак — заступник директора з навчально-виховної роботи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України з 2021 року. Має дві вищі освіти: педагогічну та економічну.

Понад 20 років працює на посаді методиста, спеціаліст вищої категорії. Досліджує проблеми еколого-натуралістичної роботи в закладах позашкільної освіти та розробляє методичні рекомендації щодо удосконалення освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу в закладах позашкільної освіти.

Займається освітньою, науковою та громадською діяльністю. Є автором ряду публікацій у професійних виданнях, є членом редакційної колегії науково-художнього журналу для дітей та юнацтва «Паросток», науково-педагогічного журналу «Освітній фактор».

Кацурак В.П. здійснює значну організаційну роботу з підготовки

всеукраїнських масових заходів з учнівською молоддю. Є автором низки інформаційно-методичних матеріалів на допомогу вчителям біології, керівникам гуртків юннатів, педагогічним працівникам.

Професійну діяльність Кацурак В.П. неодноразово відзначали грамотами, подяками та нагрудними значками. Має нагрудні знаки: «Відмінник освіти України», «Антон Макаренка», «Василя Сухомлинського», грамоту «Верховної Ради України», грамоти Міністерства освіти і науки України.

Вікторія Іванівна Кліменко

Закінчила Глухівський державний педагогічний інститут імені С.М. Сергєєва-Ценського (нині – Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка).

Працює на посаді заступника директора з навчально-методичної роботи НЕНЦ із 2008 року і по теперішній час.

Коло обов'язків, як заступника директора з навчально-методичної роботи, охоплює комплекс заходів, спрямованих на планування, організацію, супровід і вдосконалення освітнього процесу відповідно до державних стандартів, внутрішньої системи забезпечення якості освіти та стратегічних цілей закладу.

Одним із важливих напрямів діяльності є організація методичної роботи педагогічного колективу, створення умов для педагогічної творчості: участі в конкурсах, розробці методичних рекомендацій, написанні фахових публікацій тощо.

Значна увага приділяється формуванню та оновленню банку методичних матеріалів – як у друкованому, так і в електронному форматі.

Ще одним стратегічним аспектом є впровадження інноваційних технологій та сучасних форм навчання. Здійснюється популяризація та організовується впровадження елементів дистанційного й змішаного навчання із застосуванням цифрових платформ (Moodle, Google Workspace, Zoom тощо), а також інтерактивних методів навчання: кейс-методів, тренінгів, проектної діяльності. Сприяння широкому використанню ІКТ: створення відеозанять, електронних підручників, онлайн-тестів, віртуальних тренажерів. Значну увагу приділяється підтримці ініціатив педагогів у сфері експериментальної педагогіки, запровадженню елементів STEM/STEAM-освіти, розвитку критичного мислення й медіаграмотності. Запроваджені Авторські педагогічні майстерні «STEM – світ інноваційних можливостей: досвід закладів позашкільної освіти», Освітнянський проєкт «Освіта сталого розвитку — педагогічні ЕКО-майстерні», Профільні стажування педагогічних працівників закладів позашкільної освіти/ кваліфікаційні наради на базі НДІ, закладів вищої освіти тощо.

Важливий напрям — підвищення кваліфікації педагогічних працівників, що є складовою забезпечення якості освіти та професійного зростання

колективу закладу. В цьому контексті здійснюється координація заходів, які, спрямовані на оновлення та розвиток професійних компетентностей педагогів відповідно до вимог часу, змін у законодавстві, освітніх стандартах та викликів галузі.

Проводить афіляцію у фіналах різноманітних міжнародних конкурсів. Щорічно юні біологи, екологи гідно представляють Україну на міжнародній арені, займаючи призові місця, а саме: Міжнародній науково-технічній виставці Regeneron ISEF, Міжнародному конкурсі екологічних проєктів з енергоефективності «Енергія і середовище», Міжнародному конкурсі INFORMATRIX, Міжнародній програмі GLOBE, Міжнародній олімпіаді екологічних проєктів з охорони довкілля «DreamEKO» та інших — здійснюючи таким чином інтеграцію національної освіти в європейський та світовий освітній простір.

Анастасія Федорівна Гаценко

(1897–1992 рр.)

Серед імен, що заклали підвалини позашкільної освіти, особливої уваги заслуговує педагогічний спадок Анастасії Федорівни Гаценко (1897 – 1992) – керівника зоологічного гуртка, завідуючої лабораторією зоології (1932 – 1941), методиста-консультанта, заступника директора з науково-методичної роботи Центральної дослідно-педагогічної агробіостанції (1944-1952), (1952-1957) - Республіканської станції юних натуралістів.

У творчому доробку педагогині – методичні рекомендації керівникам гуртків щодо організації і проведення екскурсій із зоології, роботи гуртків юних зоологів та куточка живої природи, дослідницької роботи учнів, методичні розробки уроків, участь у складанні програм профільних гуртків тощо.

Особливе місце у педагогічному спадку А. Гаценко займають рекомендації щодо організації та діяльності гуртків юних натуралістів, зокрема зоологічного гуртка, ” (1936), “З досвіду роботи гуртка юних зоологів” (1938), “Гурток юних зоологів” (1940).

А.Ф. Гаценко надавала великого значення систематичним фенологічним спостереженням в природі, подала також схему запису спостережень. Анастасія Федорівна детально розробила окремі теми, над якими працював гурток юних зоологів.

Заслужують на увагу “Програми гуртків юних натуралістів” (1946), укладені творчим колективом співробітників Центральної агробіостанції за участю А.Ф. Гаценко. У збірнику вміщені методичні рекомендації щодо методів, форм організації роботи гуртків юннатів, планування та обліку роботи, програми роботи профільних гуртків (ботаніків, рослинників-дослідників, мічурінців, зоологів, зоотехніків, дарвіністів).

У працях: “Весняні зоологічні екскурсії” (1938), “Осінні зоологічні екскурсії в середній школі” (1939), “Екскурсія учнів 7 класу на тваринницьку ферму” (1940), “Осінні зоологічні екскурсії в середній школі для вивчення шкідників сільського господарства і способів боротьби з ними” (1940) викладені методичні рекомендації щодо організації і проведення екскурсій із зоології, методичні розробки екскурсій. Педагогиня вважала екскурсії одним із “найбільш ефективних методів вивчення біології тварин”. Як стверджувала А.Ф. Гаценко, правильна організація спостережень у природному оточенні і в кутку живої природи відіграє неабияку роль у засвоєнні учнями знань із зоології. Опрацьований матеріал вона радила використовувати для демонстрації на заняттях та лабораторних робіт.

А.Ф. Гаценко узагальнювала і популяризувала досвід кращих гуртків на сторінках освітянських та дитячих видань. Анастасія Федорівна доклала багато

зусиль для широкого показу досягнень Республіканської станції юних натуралістів на ВСГВ у 1954-1956 рр.

Серед вихованців А.Ф. Гаценко: М.А. Воїнственський – доктор біологічних наук, професор, Заслужений діяч науки України, В.М. Єрмоленко – доктор біологічних наук, вчителі природничих дисциплін, працівники природоохоронних відомств.

А.Ф. Гаценко — заслужена вчителька України, Відмінник народної освіти України, нагороджена багатьма грамотами Міністерства освіти України, медаллю «За доблесну працю».

Протягом багатьох років А.Ф. Гаценко обиралась депутатом Районної ради депутатів трудящих Подільського району м. Києва.

Анатолій Аполлінарійович Піонтковський

(1911-1981 рр.)

Анатолій Аполлінарійович Піонтковський закінчив Київський педагогічний інститут ім. М. Горького. Трудову діяльність на ЦДПАБС розпочав у довоєнний період. Після війни працював на посаді наукового співробітника, завідувача відділу ботаніки Центральної дослідно-педагогічної агробіостанції, заступника директора з методичної частини Республіканської станції юних натуралістів, Центральної станції юних натуралістів. Під керівництвом Анатолія Аполлінарійовича закладено колекційну ділянку технічних, зернових та зернобобових культур, ділянку лікарських рослин.

А.А. Піонтковський зробив значний внесок у розвиток методики позашкільної освіти, є співавтором методичних рекомендацій з організації весняних екскурсій, занять на пришкільних ділянках і в гуртку юних

натуралістів, інструктивно-методичних порад щодо проведення дослідницької роботи з рослинами і тваринами кутка живої природи та матеріалів з досвіду роботи. Підготував низку програм з охорони природи.

У співавторстві з І.І. Мазепою видано методичний посібник: Мазепа І.І., Піонтковський А.А. Куток живої природи в школі. Метод. посібник для вчителів семиріч. та серед. школи. Київ, «Рад. Школа». 1949. 220 с.

Серед його вихованців Л.Г. Дудченко – кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник Інституту ботаніки НАН України, О.П. Мринський — кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник Інституту ботаніки НАН України, вчителі біології, працівники закладів позашкільної освіти.

Анатолій Аполлінарійович Піонтковський – учасник Другої світової війни, має бойові нагороди. Відмінник народної освіти України, нагороджений багатьма грамотами Міністерства освіти України.

Сергій Андрійович Клименко

(1929-2020 рр.)

Клименко С.А. у 1961 році закінчив Одеський державний університет ім. І.І. Мечникова. З 1962 року трудова діяльність С.А. Клименка пов'язана з Республіканською станцією юних натуралістів. З 1962 по 1970 рік очолював відділ загальної біології РСЮН, з 1970 по 1989 рік працював заступником директора з методичної роботи РСЮН, з 1989 по 2008 рік працював методистом Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

Сергій Андрійович є автором більше 100 публікацій у фахових виданнях («Рідна школа», «Початкова школа», «Дошкільне виховання»), розробив низку програм гуртків, серед них: «Юні друзі природи», «Букварик юного садівника»,

«Юні генетики-селекціонери» та ін.; є співавтором посібника «Охорона природи і дослідницька робота в школі» (1969), «Робота в гуртках юннатів» (1989); співавтор «Довідника юнната».

С.А. Клименко також був співавтором «Інструктивно-методичних порад до проведення дослідів з селекції рослин за завданням вчених», Інструктивно-методичних порад до проведення практичних робіт з юними генетиками-селекціонерами».

У співавторстві з В.В. Вербицьким підготував інформаційний збірник «Зберігати, зміцнювати, розвивати» (про мережу закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку) (1996).

С.А. Клименко – постійний дописувач науково-художнього журналу «Паросток». Упродовж багатьох років очолював юнацьку секцію Українського товариства охорони природи.

Педагогічна діяльність С.А. Клименка відзначена медалями, зокрема Золотою медаллю ВДНХ ССРСР, значком «Відмінник освіти України» та багатьма Грамотами Міністерства освіти і науки України.

Валентина Панасівна Козленко

З 1973 року працювала на посаді методиста, завідуючою відділами Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України. У 1992-2003 рр. – заступник директора з навчально-виховної роботи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України.

Здійснювала значну організаційну роботу з підготовки всеукраїнських масових заходів з учнівською молоддю.

Пріоритет педагогічної діяльності — впровадження нетрадиційних методів навчання та виховання в закладі позашкільної освіти, виховання творчої особистості дитини, розкриття її здібностей, розвиток самостійності, формування життєвої компетентності. Особливу увагу приділяла інноваційним формам роботи з учнівською молоддю.

Є автором навчальних програм творчих учнівських об'єднань, співавтором ряду посібників, опубліковано багато статей в освітніх журналах.

Відмінник освіти України. Нагороджена Почесною Грамотою Верховної Ради України та Почесною Грамотою Міністерства освіти України.

Тетяна Анатоліївна Вербицька

Тетяна Анатоліївна Вербицька з 1989 року працювала на посаді методиста Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України. З 2003 до 2020 року – заступник директора з навчально-виховної роботи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України.

Здійснювала значну організаційну роботу з підготовки всеукраїнських масових заходів з учнівською молоддю. Є автором низки інформаційно-методичних матеріалів на допомогу вчителям біології, керівникам гуртків юннатів, педагогічним працівникам.

Нагороджена Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України та Почесною Грамотою Міністерства освіти України.

Надія Тадеївна Мосякіна

Надія Тадеївна Мосякіна з 2004 року працювала на посаді методиста Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України, спеціаліст вищої категорії, з 2005 до 2008 року – заступник

директора з науково-методичної роботи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України.

Ефективно реалізовувала програми залучення талановитої молоді України до участі у міжнародних конкурсах, олімпіадах. Спільно з Мосякіним С.Л. започаткувала і розвинула в Україні конкурс молодих дослідників «Intel ISEF» (International Science and Engineering Fair).

Н.Т. Мосякіна є автором практичних порад учасникам міжнародних конкурсів юних дослідників афілійованих конкурсів та Intel ISEF, які сприяли високим здобуткам обдарованої молоді України на світовому рівні.

За особистий внесок у підготовку обдарованих учнів до участі у міжнародних конкурсах юних дослідників нагороджена Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України та Почесною Грамотою Міністерства освіти України.

Марія Іванівна Кацурак

Начальник Всеукраїнського профільного табору «Юннат» НЕНЦ (з 1994 року по теперішній час). Стаж роботи в колективі НЕНЦ — 35 років. Марія Іванівна — досвідчений спеціаліст в галузі здоров'язберігаючої педагогіки. Фахівець з високим професійним досвідом в питаннях організації оздоровлення та відпочинку підростаючого покоління, автор інноваційної розробки проєкту «Всеукраїнський табір передового досвіду «Юннат» на зламі стереотипів про відпочинок талановитої молоді». Відповідальна і творча особистість. Всеукраїнський профільний табір оздоровлення та відпочинку «Юннат» створений з метою зміцнення здоров'я, організації активного інтелектуального відпочинку, задоволення інтересів і духовних потреб учнів відповідно до програми діяльності табору «Юннат». Виховна робота в таборі включає поєднання відпочинку, праці, спорту з пізнавальною, естетичною, оздоровчою діяльністю. Особливістю виховної роботи у Всеукраїнському таборі «Юннат» є взаємозалежність доцільно організованої діяльності та активного спілкування дітей. В таборі враховуються вікові та індивідуальні особливості дітей, використовуються різноманітні форми та методи роботи. За самовіддану працю на терені освіти, Марія Іванівна нагороджена Почесною Грамотою Верховної Ради України, Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України, нагрудним знаком «Відмінник освіти України», нагрудним знаком «Василь Сухомлинський», нагрудним знаком «Антон Макаренко», Почесними Грамотами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. Її педагогічне кредо: «Кожна дитина — унікальна Особистість».

Іван Пантелеймонович Корольчук

Корольчук І. П. (1882-...) - випускник Київського державного університету ім Т.Г. Шевченка. З 1944 року працював на посаді методиста відділу тваринництва Центральної дослідно-педагогічної агробіостанції. З 1945

року обіймав посаду Ученого секретаря Центральної дослідно-педагогічної агробіостанції.

І. П. Корольчук є співавтором програм гуртків юних натуралістів (1946).

Після реорганізації Центральної дослідно-педагогічної агробіостанції, працює завідувачем відділу природознавства Республіканської станції юних натуралістів. Найбільш відомою розробкою є:

Корольчук Іван Пантелеймонович. Натуралістична робота з дітьми молодшого віку. К., «Рад. Школа». 1960. 72 с.

Тамара Григорівна Костецька (1919-...)

Костецька Т. Г. закінчила Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка. На Республіканській станції юних натуралістів працювала з 1939 по 1969 рік.

Тамара Григорівна очолювала лабораторію зоології, організовувала і брала активну участь в семінарах з питань дослідницької та натуралістичної роботи роботи в гуртках юннатів. Надавала методичну допомогу вчителям з організації масових натуралістичних заходів.

Т. Г. Костецька підтримувала зв'язки з вченими Інституту захисту рослин ААН та Інституту зоології АН України. З юннатами гуртків юних зоологів проводила дослідницьку роботу за завданням вчених цих наукових установ. Результати дослідницької роботи гуртків юних зоологів неодноразово експонувались на виставках.

Тамара Григорівна широко популяризувала проведення натуралістичних заходів на Республіканському радіомовленню та в пресі з питань організації дослідницької і натуралістичної роботи.

Т. Г. Костецька є співавтором навчальних програм (1946).

Протягом 10 років Т. Г. Костецька очолювала юнацьку секцію Українського товариства охорони природи.

За багаторічну сумлінну працю Т. Г. Костецька відзначена медаллю «За трудову відзнаку», Золотою медаллю ВДНХ ССРСР, значком «Відмінник народної освіти України» та Грамотою Президії Верховної ради України, багатьма Грамотами Міністерства освіти і науки України.

Олексій Леонтійович Денисюк (1924-...)

Денисюк О. Л. у 1954 р. закінчив Уманський сільськогосподарський інститут. О. Л. Денисюку належить особливий внесок у розвиток садівничого профілю. Наприкінці 40-х – початку 60-х років минулого століття під керівництвом Олексія Леонтійовича на станції закладений і вирощений плодовий сад на площі 5 га, ягідник, виноградник. О. Л. Денисюк є автором низки методичних видань, серед них:

Денисюк О. Л. Навчально-дослідна робота учнів у шкільному саду. К., «Рад. Школа», 1960. 104 с.

У 1960-ті роки О.Л. Денисюк навчався в аспірантурі, здобув науковий ступінь кандидата сільськогосподарських наук; працював науковим співробітником в Українському науково-дослідному інституті садівництва ААН України. Денисюк О. Л. - знаний фахівець у галузі селекції плодкових культур, автор 15 сортів абрикоса (Поліський крупноплідний, Ананасний київський, Славутич, Русанівський, Красень Києва (нині відомий як Сяйво та ін.)

Олексій Леонтійович Денисюк – учасник Другої світової війни, має 38 бойових нагород.

Роза Миколаївна Прохожева

(1928-2008 рр.)

Прохожева Роза Миколаївна — одна з провідних фахівчинь у галузі позашкільної освіти, завідувачка відділу учнівських виробничих бригад Республіканської станції юних натуралістів у 70- х та початку 90-х років минулого століття.

Прохожева Роза Миколаївна – авторка багатьох методичних розробок, статей, посібників з рослинництва та овочівництва, тематики і методики дослідницької роботи для гуртків та учнівських виробничих бригад, «Методичних порад по організації дослідницької роботи в учнівських виробничих бригадах, шкільних лісництвах і гуртках юннатів» (1986, 1991).

У своїй методичній діяльності Роза Миколаївна приділяла значну увагу популяризації діяльності учнівських об'єднань аграрного профілю в засобах масової інформації.

Прохожева Роза Миколаївна активно розвивала партнерські зв'язки між закладами освіти аграрного профілю, науковими установами Аграрної академії наук.

Людмила Іванівна Назаренко

(1947-2021 рр.)

Назаренко Людмила Іванівна працювала на Республіканській станції юних натуралістів з 1973 по 2001 рік.

Людмила Іванівна очолювала відділ біології, організовувала і брала активну участь в семінарах з питань дослідницької та натуралістичної роботи в гуртках юннатів. Надавала методичну допомогу вчителям з організації масових натуралістичних заходів.

Назаренко Людмила Іванівна підтримувала зв'язки з галузевими науковими установами НАН України та закладами вищої освіти. За її ініціативою у 1992 році створена очно-заочна біологічна школа, згодом Природнича школа учнівської молоді.

Назаренко Людмила Іванівна спрямовувала роботу гуртка генетиків-селекціонерів на сортовивчення томатів «Юннат».

Людмила Іванівна широко популяризувала проведення натуралістичних заходів в пресі з питань організації дослідницької і натуралістичної роботи.

Назаренко Людмила Іванівна є співавтором багатьох навчальних програм.

За багаторічну сумлінну працю Назаренко Людмила Іванівна відзначена, значком «Відмінник народної освіти України», багатьма Грамотами Міністерства освіти і науки України. У 1996 році Назаренко Людмилі Іванівні присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України».

Альвіна Федорівна Устинова

(1944-2013 рр.)

Устинова Альвіна Федорівна — одна з провідних фахівчинь у галузі агрономії, завідувачка відділу рослинництва Республіканської станції юних натуралістів у 70-80 х роках минулого століття.

А. Ф. Устинова — координаторка Всеукраїнського конкурсу «На кращу дослідницьку роботу з біології та сільського господарства».

А. Ф. Устинова – авторка багатьох методичних розробок, статей, посібників з рослинництва та овочівництва, тематики і методики дослідницької роботи для гуртків та учнівських виробничих бригад. Серед них:

- Організація і зміст роботи учнів та юних натуралістів на шкільній навчально-дослідній ділянці: методичні рекомендації / Респ. станція юних натуралістів

ім. Валентина Котика; [склали: Л. П. Манорик, А. Ф. Устинова]. Київ: Радянська школа, 1981. 63 с.

- Методичні поради щодо організації дослідницької роботи в учнівських виробничих бригадах, шкільних лісництвах і гуртках юннатів (1986, 1991).

За ініціативою А. Ф. Устинової розроблено положення про шкільну навчально-дослідну ділянку.

У своїй методичній діяльності Альвіна Федорівна приділяла значну увагу популяризації діяльності учнівських об'єднань аграрного профілю, дослідницької роботи на навчально-дослідних земельних ділянках в засобах масової інформації.

Альвіна Федорівна Устинова активно розвивала партнерські зв'язки між закладами освіти аграрного профілю, науковими установами Аграрної академії наук.

Євгенія Олексіївна Бойко (1953-2025 рр.)

Бойко Євгенія Олексіївна — одна з провідних фахівчинь у галузі лісівництва, методист вищої категорії. У Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді (НЕНЦ) Міністерства освіти і науки України працювала у 1979-2020 рр. на посадах методиста, завідуючою відділом екології та охорони природи, завідуючою кабінетом дендрології. Євгенія Олексіївна — організатор та координатор всеукраїнських освітніх і науково-дослідницьких заходів для учнівської молоді, серед них — Всеукраїнський конкурс «Парки – легені міст і сіл» та Всеукраїнський конкурс «Ліси для нащадків».

Бойко Є. О. – автор та співавтор багатьох методичних розробок, статей, посібників з лісівництва, укладач Каталогу деревних рослин дендропарку

місцевого значення «Юннатський» Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

За ініціативою Бойко Є. О. започатковано щорічне проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції “Відтворимо ліси разом”.

Бойко Є. О. активно розвивала партнерські зв’язки між закладами вищої освіти лісівничого профілю, лісогосподарськими підприємствами, Товариством лісівників України та природоохоронними установами.

Тамара Дмитрівна Радченко

Тамара Дмитрівна Радченко працювала в НЕНЦ з 1977 по 2020 рік, спочатку методистом, а з 1981 року – завідуючою різними відділами (садівництва і квітництва, зоології і тваринництва, екології та охорони природи).

Під її керівництвом була відроджена та розвинена робота з садівництва, започатковано нові напрями роботи з дітьми. В 1993 році за її ініціативою та при активній участі проведено першу Всеукраїнську виставку-конкурс акваріумних риб та рослин, що сприяло розвитку акваріумістики не лише в НЕНЦ, а й у різних регіонах країни. Було започатковано школу юного зоолога, проведення літніх польових практик з юннатами.

З моменту очолювання Тамарою Дмитрівною відділу екології та охорони природи в 1996 р. значно активізувався дитячий екологічний рух в Україні. Т. Д. Радченко розробила та впровадила нові форми організації навчально-виховного процесу в позашкільній освіті. Нею створено систему масової роботи екологічного змісту: започатковано проведення Всеукраїнських навчально-пізнавальних конкурсів, акцій, операцій, щорічних юнацькі форумів, фестивалів, зборів учасників екологічних експедицій та екологічних агітбригад; розроблено методологію проведення Всеукраїнських дитячих екологічних

конгресів. Т. Д. Радченко вперше організувала і провела низку Всеукраїнських водоохоронних конкурсів (Ріки мого дитинства, Прибережні смуги, Прибережні смуги – фотозвинувачення, Кринице, кринице, дай води напитись, Жива вода, Жива вода – до чистих джерел, Малі річки – життя України тощо), за її ініціативою Міністерство охорони навколишнього природного середовища України почало проводити конкурс "До чистих джерел" на національному рівні. Новою формою екологічної освіти в природі була організація науково-оздоровчого комплексу "Екологос". Серед новацій Т. Д. Радченко – створення Дитячого екологічного парламенту (ДЕП) та багаторічне проведення національного етапу міжнародного конкурсу молодіжних проєктів з енергозбереження "Енергія і середовище". Величезний резонанс в Україні викликало започаткування та проведення спільно з польськими колегами щорічних Міжнародних конкурсів еколого-валеологічної спрямованості.

Т. Д. Радченко запровадила проведення щорічних екологічних тренінгів для педагогів закладів загальноосвітньої середньої та позашкільної освіти на базі науково-дослідних установ України.

Т. Д. Радченко – автор низки оригінальних програм роботи гуртків юннатів (садоводів, любителів зеленої архітектури, орнітологів, екологів, юних друзів природи), цікавих розробок для вчителів біології (Екологічні заходи в практиці юних садоводів, Еколого-натуралістичний похід «Біоцит», Польова зоологічна практика, Нетрадиційні форми екологічної освіти і виховання тощо), багатьох збірок з екологічної тематики.

Тамара Дмитрівна була активним членом Громадських рад при Міністерстві освіти і науки України, Міністерстві охорони навколишнього природного середовища України, Агенції екологічних інвестицій України, членом Президії Всеукраїнської ради Українського товариства охорони природи.

Т. Д. Радченко нагороджено Знаками "Відмінник народної освіти УРСР" та "Відмінник освіти України", «Василь Сухомлинський», Почесними Грамотами Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України, Подякою Київського міського Голови, медалями ВДНГ СРСР та України, численними Почесними грамотами та подяками Міністерства освіти і науки України, Академії Педагогічних Наук України та інших установ.

Ольга Анатоліївна Драган

Ольга Анатоліївна Драган з 1979 року — методист, завідувача відділом зоології та тваринництва та відділом інформаційно-методичної роботи. З 1995 року – спеціаліст вищої категорії, керівниця інформаційно-методичного напрямку Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

Досліджує проблеми екологічного мислення здобувачів освіти, розробляє методичні рекомендації щодо удосконалення освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу.

О.А. Драган є автором навчального посібника «Творчі задачі з екології та методика їх розв'язання» (2009), співавтором низки навчальних та науково-методичних посібників.

Значну увагу приділяє посиленню творчих зв'язків з науковими установами НААН України, НААН України та НАПН України, підготовці тематики і методики навчально-дослідних та науково-дослідницьких робіт для творчих учнівських об'єднань агробіологічного та еколого-біологічного профілів закладів позашкільної та загальної середньої освіти. Завдяки її зусиллям в освітній процес закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку впроваджено навчально-тренінгову систему КАРУС з розвитку творчого мислення здобувачів освіти.

У постчорнобильський період за сприяння Української екологічної спілки «Врятування від Чорнобилів» була організатором створення на базі закладів позашкільної освіти 37 радіоекологічних інформаційно-навчальних центрів, оснащених радіометричною та дозиметричною апаратурою.

За її ініціативою, з метою надання психолого-педагогічної допомоги дітям, що проживають в зоні радіоекологічного контролю, запроваджено інноваційну форму роботи з обдарованою молоддю — психолого-педагогічний колегіум, розроблений творчим колективом Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України.

Важливою складовою методичного доробку О.А. Драган є розробка навчальних програм з мікробіології, фізіології рослин (1981), мікробіології, фізіології рослин (1992), фізіології рослин (2004), «Природа рідного краю», «Лікарське рослинництво» (2023), «Дитячий екологічний рух» (2020), «Основи гідрології», «Декоративна акваріумістика» (2022).

О.А. Драган успішно керує педагогічною практикою студентів.

Виступила ініціатором створення інформаційно-методичного вісника «Еколого-натуралістична творчість» (1995), з 2015 року «Науковий вісник Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді», є заступником головного редактора.

Здійснює активну громадсько-професійну діяльність.

Є організатором науково-практичних конференцій, семінарів, тренінгів. Реалізувала низку фахових та професійних проєктів. Серед них — науково-практичний центр з проблем особистісно-орієнтованої підготовки педагогів і профільного навчання учнівської молоді з Інститутом педагогіки та психології професійної освіти АПН України, «Культура освітнього менеджменту» тощо.

Неодноразово працювала у складі журі Всеукраїнського конкурсу майстерності педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів «Джерело творчості» в номінаціях «Керівник гуртків», «Заступник директора», «Директор закладу позашкільної освіти» та у складі журі Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти.

Упродовж 2009-2022 рр. працювала у складі експертної групи з екології та природознавства науково-методичної ради з питань освіти МОН України, у 2013-2020 рр. та у 2022-2024 рр. у складі науково-методичної комісії з позашкільної освіти МОН України, з 2024 року є членом експертної групи з позашкільної освіти науково-методичної ради з питань освіти МОН України.

О.А. Драган узагальнює і популяризує досвід закладів позашкільної освіти на сторінках освітянських видань. Нагороджена Почесними дипломами освітянських виставок: Міжнародної виставки навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні» (2006, 2008, 2010, 2011), «Сучасні навчальні заклади» (2011), «Інноватика в сучасній освіті».

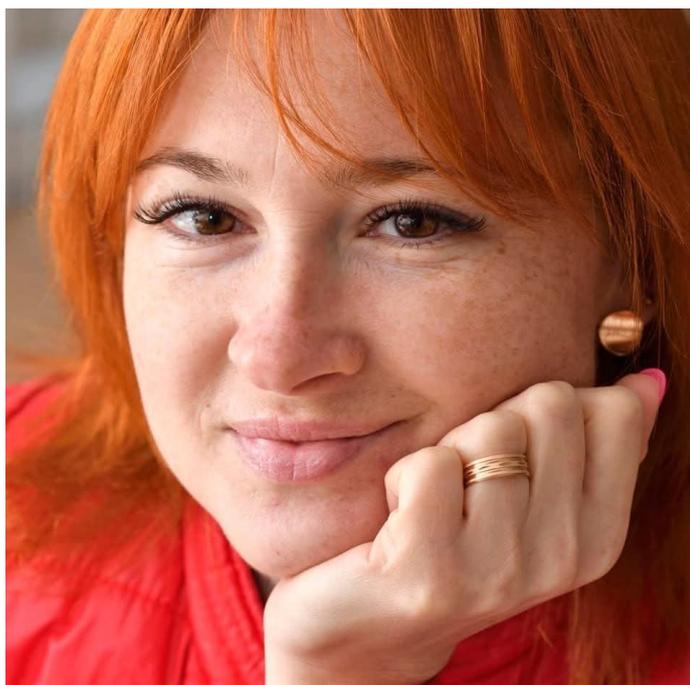
Є членом редакційної колегії науково-художнього журналу для дітей та юнацтва «Паросток», науково-педагогічного журналу «Освітній фактор», заступником головного редактора «Науковий вісник Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді», членом редакційної колегії газети «Біологія».

Є автором понад 150 наукових та навчально-методичних публікацій, у тому числі у зарубіжних виданнях.

Пройшла стажування з екології в університетах (University of California, Berkeley) та Сіетлському університеті (SU) (1995 р.).

Професійні здобутки О.А. Драган відзначені грамотами та подяками зокрема: Грамотою Верховної Ради України, Почесною Грамоту Кабінету Міністрів України; нагрудними знаками МОН України: «Відмінник освіти України», «Василь Сухомлинський», «Софія Русова», численними Почесними грамотами та подяками Міністерства освіти і науки України, Академії Педагогічних Наук України та інших установ.

Наталія Володимирівна Бень

Наталія Бень у 2013 році закінчила Національний університет біоресурсів і природокористування України.

З 2017 Бень Н.В. працює методисткою в Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді МОН України у відділі екології та охорони природи.

З 2022 року працює методисткою, завідувачкою відділом зоології та тваринництва в Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді МОН України.

Являється координатором Всеукраїнських конкурсів, спрямованих на розвиток екологічної та наукової діяльності учнівської молоді. Керує гуртком, де проводить заняття з основ зоології та тваринництва, навчає дітей практичним навичкам догляду за тваринами, формує у них екологічну культуру та відповідальне ставлення до природи.

Виконує обов'язки члена журі у конкурсах, оцінюючи науково-дослідницькі роботи учнів за критеріями актуальності, науковості та практичної значущості. Її діяльність спрямована на підтримку обдарованої молоді, розвиток їхніх дослідницьких навичок та популяризацію знань про флору та фауну України.

Крім того, активно долучається до методичної роботи, проведення семінарів і тренінгів для педагогів, оновлення навчально-методичних матеріалів та впровадження сучасних підходів у природничу освіту.

Віктор Леонідович Адріанов

Віктор Леонідович Адріанов у 1983 році закінчив Київський державний педагогічний інститут (нині – Український державний університет імені Михайла Драгоманова).

З 1983 до 1986 р. р. працював вчителем біології середньої школи. З 1986 року – методист, спеціаліст вищої категорії Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

Понад 40 років В. Л. Адріанов працює з інтелектуально обдарованими дітьми. Неодноразово працював у складі журі Всеукраїнської олімпіади з біології, Всеукраїнського конкурсу-захисту Малої академії наук та низки інших всеукраїнських та міжнародних учнівських інтелектуальних змагань. Підготував сім призерів Міжнародної олімпіади з біології (International Biology Olympiad).

В. Л. Адріанов є автором навчальних посібників: «Розв’язування задач з генетики», «Розв’язування задач з біології», «Тлумачний словник з біології».

У роботі гуртка впроваджував методику наукових міні-досліджень. Такий підхід розвивав у дітей дослідницькі навички, прищеплював любов до вивчення біології.

Під час пандемії вихованці/вихованки В.Л. Адріанова опанували нові технології: онлайн-мікроскопію, аналіз біологічних даних за допомогою цифрових інструментів та віртуальні наукові дослідження.

В. Л. Адріанов — Відмінник освіти України, Заслужений вчитель України, нагороджений нагрудним знаком «Василь Сухомлинський».

Володимир Федорович Комендантов

Комендантов Володимир Федорович є керівником напряму ІКТ та завідує лабораторією інформатики НЕНЦ.

Набутий багаторічний досвід дозволив В.Ф. Комендантову зробити значні успіхи в роботі. Освітній процес в творчих учнівських об'єднаннях здійснюється із застосуванням новітніх педагогічних технологій, а саме за інформаційно-модульним принципом. На кожне заняття розроблені

технологічні картки для кожного здобувача освіти, ведеться чіткий облік знань, умінь і навичок юннатів. Різноманітні педагогічні прийоми підкріплюються використанням авторських дидактичних матеріалів. Чисельна кількість підготовлених методичних розробок, в т.ч. останніх: Концепція профільного навчання в позашкільному навчальному закладі еколого-натуралістичного напрямку, Стратегія і тактика інформатизації НЕНЦ, Програма творчого молодіжного об'єднання “Основи сучасних комп'ютерних знань та інформаційних технологій” та інші дозволили зарекомендувати Комендантова В.Ф. як методиста, що постійно знаходиться в русі, вивчає кращі зразки педагогічної майстерності та передає свій досвід молодим педагогам-позашкільникам.

Володимир Федорович безпосередньо організує ряд всеукраїнських і міжнародних масових заходів з дітьми і учнівською молоддю. В.Ф. Комендантов підготував команду до участі у світовому фіналі Міжнародного конкурсу комп'ютерних проєктів «Інфоматрикс», яке відбулося 22-26 травня 2025 р. у м. Бухарест (Румунія). В.Ф. Комендантов був офіційним керівником делегації України на світовому фіналі.

Дмитро Ігорович Кучер-Томченко

(1947-2020 рр.)

Дмитро Ігорович Кучер-Томченко — один з провідних фахівців у галузі акваріумістики, методист вищої категорії.

У Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді (НЕНЦ) Міністерства освіти і науки України працював з 1993 року, методистом, завідувачем відділу гідробіології.

Під керівництвом Д. І. Кучер-Томченка була відроджена та розвинена робота з акваріумістики не лише в НЕНЦ, а й у різних регіонах країни.

Д. І. Кучер-Томченко – співавтор методичних розробок щодо вивчення прісних водойм України (2000 р.), автор навчальної програми з акваріумістики (1999 р.), статей у фахових виданнях.

Д. І. Кучер-Томченко активно розвивав партнерські зв'язки між закладами вищої освіти біологічного профілю, науковими та природоохоронними установами, клубами акваріумістів.

Петро Олександрович Мазур

Мазур Петро Олександрович — один з провідних фахівців у галузі садівництва та виноградарства, методист вищої категорії, завідувач науково-дослідної лабораторії садівництва та виноградарства Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (НЕНЦ) Міністерства освіти і науки України (1987-2024 рр.). Петро Олександрович — організатор та координатор всеукраїнських освітніх і науково-дослідницьких заходів для учнівської молоді, серед них — Всеукраїнського фестивалю «Україна – сад».

Мазур П. О. – автор багатьох методичних розробок, статей, посібників з садівництва та виноградарства, укладач Каталогу помологічної та ампелографічної колекції Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

За ініціативою П. О. Мазура започатковано щорічне проведення науково-практичної конференції «Симиренківські читання».

У своїй методичній діяльності Петро Олександрович приділяв значну увагу популяризації діяльності учнівських об'єднань садівничого профілю в засобах масової інформації.

П. О. Мазур активно розвиває партнерські зв'язки між закладами освіти, підприємствами, бізнес-структурами.

Валерій Євгенович Федоров

Валерій Євгенович Федоров очолює напрям декоративно-ужиткового мистецтва Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України з 1993 року, координує освітні і творчі ініціативи з декоративного розпису, лозоплетіння, плетіння з рогозу і соломи, писанкарства, бісероплетіння, гончарства, керамічної іграшки, різьблення по дереву.

Під керівництвом Федорова В. Є. реалізуються проєкти, спрямовані на розвиток творчих здібностей вихованців, зокрема участь у конкурсах, виставках та інших заходах, що сприяють формуванню національної ідентичності здобувачів освіти на основі дослідження локальної історії через мистецькі артефакти рідного краю.

Федоров В. Є. приділяє значну увагу допрофесійній підготовці учнівства з лозоплетіння в структурі Природничої школи учнівської молоді.

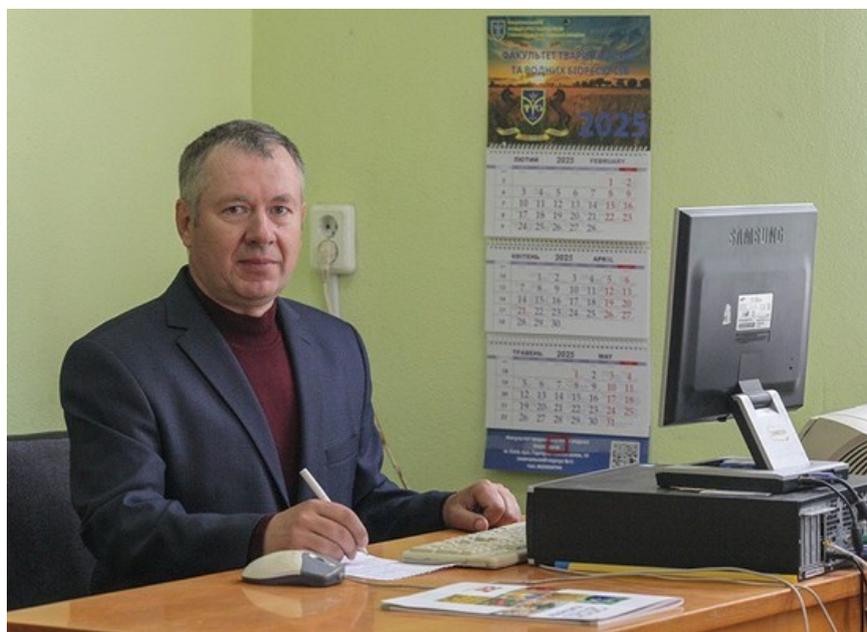
Упродовж багатьох років координує проведення Всеукраїнського збору юних майстрів народних ремесел «Природа і творчість», Всеукраїнського еколого-мистецького фестивалю «Ленд-арт2025».

Федоров В. Є. – автор методичних розробок, статей, навчальної програми з лозоплетіння.

З 2022 року працює над реалізацією потенціалу декоративно-прикладного мистецтва як терапевтичного засобу, психологічної підтримки дітей під час воєнного стану, сприяння їхній соціальній адаптації, стресостійкості та зміцненню ментального здоров'я.

Проводить семінари-практикуми в системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників та впровадження інноваційних технологій у позашкільну освіту.

Микола Олександрович Пінчук

Пінчук Микола Олександрович — один з провідних фахівців у галузі агрономії, методист вищої категорії, завідувач відділу аграрних досліджень та

рослинництва Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (НЕНЦ) Міністерства освіти і науки України. Він є активним організатором та координатором всеукраїнських освітніх і науково-дослідницьких заходів для учнівської молоді, спрямованих на розвиток еколого-натуралістичної освіти, зокрема:

- Всеукраїнської олімпіади випускного шкільного дослідництва, яка щорічно проводиться для учнів 7–11 класів, що мають завершені проекти в галузі природничих та аграрних наук;
- конкурсу-огляду «Дивовижна теплиця», спрямований на розвиток шкільного тепличного господарства та підвищення ефективності дослідницької роботи в навчальних закладах;
- Всеукраїнської виставки досягнень юних натуралістів.
- Всеукраїнських зльотів учнівських лісництв, учнівських аграрних об'єднань, підтримує діяльність творчих учнівських об'єднань агробіологічного напрямку з різних регіонів України.

Микола Пінчук бере участь у науково-практичних заходах: виступає з доповідями на семінарах, присвячених впровадженню STEM-орієнтованого освітнього середовища та перспективам розвитку еколого-натуралістичної освіти.

Микола Пінчук активно сприяє розвитку дослідницької та природоохоронної діяльності серед учнівської молоді, організовуючи заходи, що спрямовані на формування екологічної свідомості та наукового мислення у підростаючого покоління. Він активно впроваджує проектну та інтегровану діяльність, розвиває партнерські зв'язки між закладами освіти, підприємствами, громадськими організаціями та природоохоронними установами.

Любов Іванівна Штурмак

Штурмак Любов Іванівна – одна з провідних фахівчинь у галузі позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку. Має педагогічний стаж – 26 років, з них більше 20 років на посаді методиста Національного еколого-натуралістичного центру.

Спочатку на посаді методиста відділу біології, потім довгий час, з 2003 до 2020 року очолювала лабораторію квітникарства та фітодизайну.

Протягом багатьох років працює з дітьми та молоддю за напрямом квітникарства та флористики, розпочинаючи з гурткової роботи, проведення майстер-класів і організовуючи освітні конкурси, заходи, навчання

Всеукраїнського рівня. В своїй роботі керується принципом формування проєктувальних здібностей вихованців як основи особистісного розвитку компетентної особистості.

Методична та педагогічна діяльність Любов Іванівни спрямована на створення умов для творчої самореалізації дітей та молоді.

Тетяна Василівна Домрачева

Тетяна Василівна Домрачева очолює лабораторію квітництва відкритого та закритого ґрунту, декоративно-ужиткового мистецтва Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України, координує освітні і творчі ініціативи у сфері флористики, фітодизайну та квітництва НЕНЦ. Під її керівництвом реалізуються проєкти, спрямовані на розвиток творчих здібностей вихованців, зокрема участь у конкурсах, виставках та інших заходах, що сприяють формуванню естетичного смаку та екологічної свідомості.

Також Тетяна Василівна є координаторкою Всеукраїнських конкурсів: з флористики та фітодизайну, з квітництва та ландшафтного дизайну «Квітуха Україна».

Бере участь у всеукраїнських семінарах-практикумах для завідувачів відділами квітництва, спрямованих на підвищення кваліфікації педагогічних працівників та впровадження інноваційних технологій у позашкільну освіту. Тетяна Василівна активно впроваджує дистанційні форми навчання, використовуючи сучасні засоби комунікації для підтримки зв'язку з вихованцями, що дозволяє залучати широку аудиторію до реалізації навчальних програм НЕНЦ.

Вона активно впроваджує проєктну та інтегровану діяльність, розвиває партнерські зв'язки між закладами освіти, громадськими організаціями та природоохоронними установами.

Людмила Олександрівна Цюнь

Завідувачка відділу екології та охорони природи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України.

Людмила Олександрівна протягом багатьох років очолює напрями, пов'язані з екологічним вихованням дітей і молоді, організовує освітні заходи, конкурси, дослідницько-природничі акції, що об'єднують вихованців різного віку навколо ідеї шанобливого ставлення до природи. Під її керівництвом було реалізовано десятки регіональних і всеукраїнських ініціатив, зокрема природоохоронні кампанії, акції з озеленення та впровадження практик сталого розвитку в освітнє середовище. Вона активно впроваджує проектну та інтегровану діяльність, розвиває партнерські зв'язки між закладами освіти, громадськими організаціями та природоохоронними установами. Людмила Олександрівна не лише передає знання, а й формує у здобувачів позашкільної освіти глибоку емоційну прив'язаність до природи. Її педагогічна філософія ґрунтується на ідеї, що справжнє екологічне виховання – це виховання через дію, спостереження та особистий приклад.

За сумлінну працю нагороджена Грамотами та Подякою Міністерства освіти і науки України, знаком „Відмінник освіти України”, має подяки і Грамоти НЕНЦ.

Вікторія Петрівна Петлицька

Вікторія Петрівна Петлицька працює методистом, керівником гуртка НЕНЦ з 2011 року. Постійно бере участь у різноманітних всеукраїнських науково-практичних конференціях, авторських педагогічних майстернях.

Повсякчас вдосконалює свій професійний рівень, використовує у роботі диференційований та індивідуальний підхід до дітей, під час навчально-виховного процесу впроваджує передовий педагогічний досвід. Вікторія Петрівна має високий рівень знань з питань теорії і методики навчання та виховання, володіє інноваційними освітніми методиками і технологіями, активно їх використовує та поширює у професійному середовищі, уміло впроваджує у своїй роботі сучасні вимоги до позашкільної освіти.

Застосовує методи компетентнісно-орієнтованого підходу до організації навчального процесу. На заняттях гуртка широко використовує міжпредметні зв'язки, формує в дітей навички самостійно здобувати знання й застосовувати їх

на практиці. Особливу увагу педагог приділяє професійній орієнтації вихованців.

Петлицька В.П. є редактором науково-художнього журналу для дітей та юнацтва «Паросток», газети «Юний натураліст» та науково-педагогічного журналу «Освітній фактор».

Ірина Андріївна Юринець

У 1991 році закінчила Українську ордену Трудового Червоного прапора сільськогосподарську академію (сьогодні це – Національний університет біоресурсів та природокористування України) за спеціальністю агрохімія та ґрунтознавство і цього ж року вступила на педагогічний факультет УСГА, де отримала кваліфікацію агроном-педагог. У 2024 році здобула третю вищу освіту в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова.

З 1992 до 2022 р. р. працювала вчителем хімії, паралельно викладала біологію, екологію, працювала практичним психологом в загальноосвітній школі. З 2017 року обіймала посаду заступника директора з навчально-виховної роботи, згодом, виконувала обов'язки директора школи. З 2018 року входила до

складу експертної комісії, що проводила супервізію в умовах НУШ у загальноосвітніх школах області.

З 2022 року І.А. Юринець — методистка, спеціалістка вищої категорії Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, керівниця гуртка «Неорганічна хімія», а з вересня 2023 року – завідувачка біологічним напрямом НЕНЦ.

Близько 35 років Ірина Андріївна віддана справі навчання та виховання підростаючого покоління. І.А. Юринець надає великого значення здобуванню систематичних знань, розробила власну методику викладання хімії та біології, опираючись на власний досвід. У роботі гуртка впроваджує методику наукових міні-досліджень. Такий підхід розвиває у дітей дослідницькі навички, мотивує до вивчення природничих дисциплін. Методистка не лише передає знання, а й формує у здобувачів позашкільної освіти глибоке розуміння необхідності вивчення природничих дисциплін, сутності живого через хімічні формули та емоційну прив'язаність до природи.

Протягом останніх років є координатором всеукраїнських турнірів, форумів, конкурсів та освітніх проєктів таких як:

- турнір з природничих дисциплін «Nature»;
- турнір юних хіміків імені І. Скопенка;
- турнір юних біологів «Neobio»,
- всеукраїнський біологічний форум учнівської та студентської молоді «Дотик природи»;
- всеукраїнський конкурс винахідницьких та раціоналізаторських проєктів у віковій категорії 16 -23 роки;
- всеукраїнський конкурс «Юний селекціонер і генетик»;
- всеукраїнський юннатівський природоохоронний рух «Зелена естафета»;
- освітній проєкт «Арт – простір допитливого природознавця»;
- освітній проєкт «Хочу бути полярником».

У 2024 році за участі та координування Юринець І.А. було розпочато створення освітнього ресурсу «Першого українського віртуального депозитарію-визначника юного натураліста».

Також Ірина Андріївна є координатором роботи Природничої школи учнівської молоді та Всеукраїнського семінару-практикуму (Великого біологічного колоквиуму) для голів обласних методичних об'єднань біологічного напрямку.

Юринець І. А. активно розвиває партнерські зв'язки між закладами освіти, громадськими організаціями та природоохоронними установами.

У творчому доробку педагогині – проєкт зі створення карти джерел та колодязів громади, численні методичні розробки занять гуртка, статті, що публікувалися у різних фахових українських виданнях, участь у складанні програм профільних гуртків, запис та розміщення на Youtube-каналі близько 50 лекцій з хімії для здобувачів освіти різного рівня тощо.

Серед учнів та вихованців Ірини Андріївни — лікарі, вчителі природничих дисциплін, агрономи, працівники природоохоронних відомств.

Ірина Андріївна – громадська діячка, патріотка своєї Батьківщини.

Алла Герасимівна Безусько

Посада – методист вищої категорії, кандидат біологічних наук, доцент.

Безусько Алла Герасимівна – фахівчиня у галузі біологічної та еколого-натуралістичної освіти. Протягом багатьох років брала участь в роботі журі вітчизняних і міжнародних конкурсів, розробці конкурсних завдань різного рівня. Алла Герасимівна бере участь в організації освітніх заходів і конкурсів біологічного та природничого напрямку (NEOBIO, NATURE, «Дотик природи» тощо). А.Г. Безусько активно працює у проведенні сесій Природничої школи учнівської молоді, розробляє програми біологічних та біолого-екологічних дисциплін для позашкільної освіти. А.Г. Безусько розвиває партнерські зв'язки між закладами освіти, науково-дослідними та природоохоронними установами.

Олександра Петрівна Мирошник

Олександра Петрівна Мирошник очолює організаційно-масовий напрям Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України з 2022 року, координує освітні і творчі ініціативи учасників освітнього процесу. Під орудою Олександри Петрівни реалізовані проекти, спрямовані на

розвиток творчих здібностей вихованців/вихованок, зокрема участь у конкурсах, виставках та інших заходах.

Завдяки зусиллям О.П. Мирошник в НЕНЦ реалізується програма академії якісного відпочинку проведення сезонних канікул в таборі денного перебування, цікаве дозвілля в центрі для здобувачів освіти віком від 7 до 11 років. Основний меседж табору – відпочивати навчаючись.

О.П. Мирошник професійно розробляє тематичні івент-заходи будь-якого формату від ідеї та концепції до втілення, забезпечуючи координаційно-організаційний супровід, режисуру креативних перформансів, модерацію та ведення івент-проектів.

О.П. Мирошник активно розвиває партнерські зв'язки між закладами освіти, громадськими організаціями та природоохоронними установами.

Завдяки зусиллям О.П. Мирошник значного розвитку в НЕНЦ набуло використання цифрових комунікацій, що дозволило залучити широку аудиторію здобувачів освіти, педагогів та партнерів до освітніх програм НЕНЦ.

Олександр Михайлович Турченко

Турченко Олександр Михайлович — фахівець з проведення професійних зйомок і монтажу фото- і відеоконтенту для віртуальних ресурсів НЕНЦ. Є системним адміністратором та підтримує працездатність головного сайту Центру. Організує онлайн-трансляції та відеоконференцзв'язок під час проведення семінарів, семінарів-практикумів, тренінгів, «круглих столів» тощо. Створив позашкільний хаб НЕНЦ на інтернет-ресурсі Youtube з числом підписників на каналі до 9 тисяч.